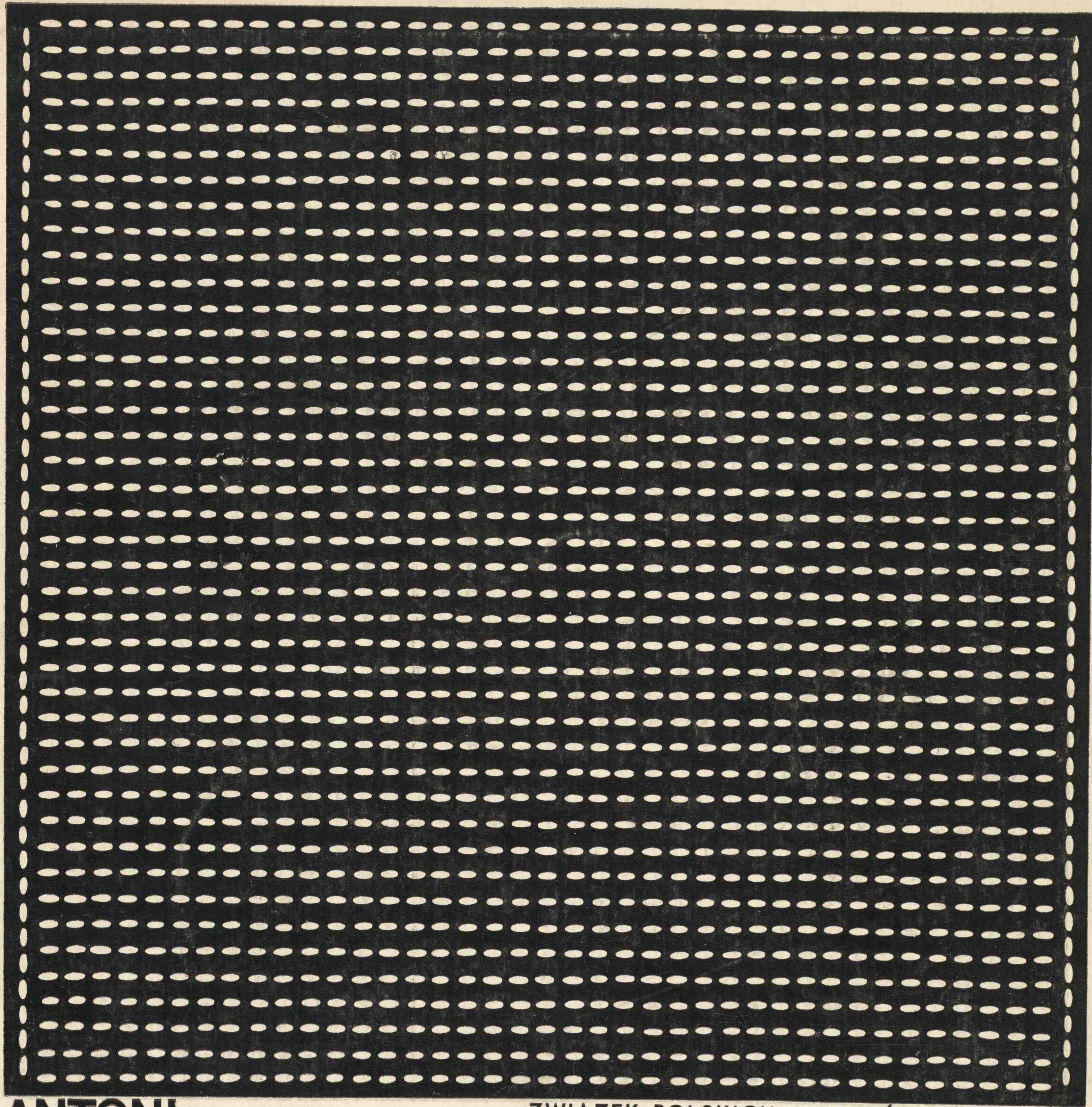
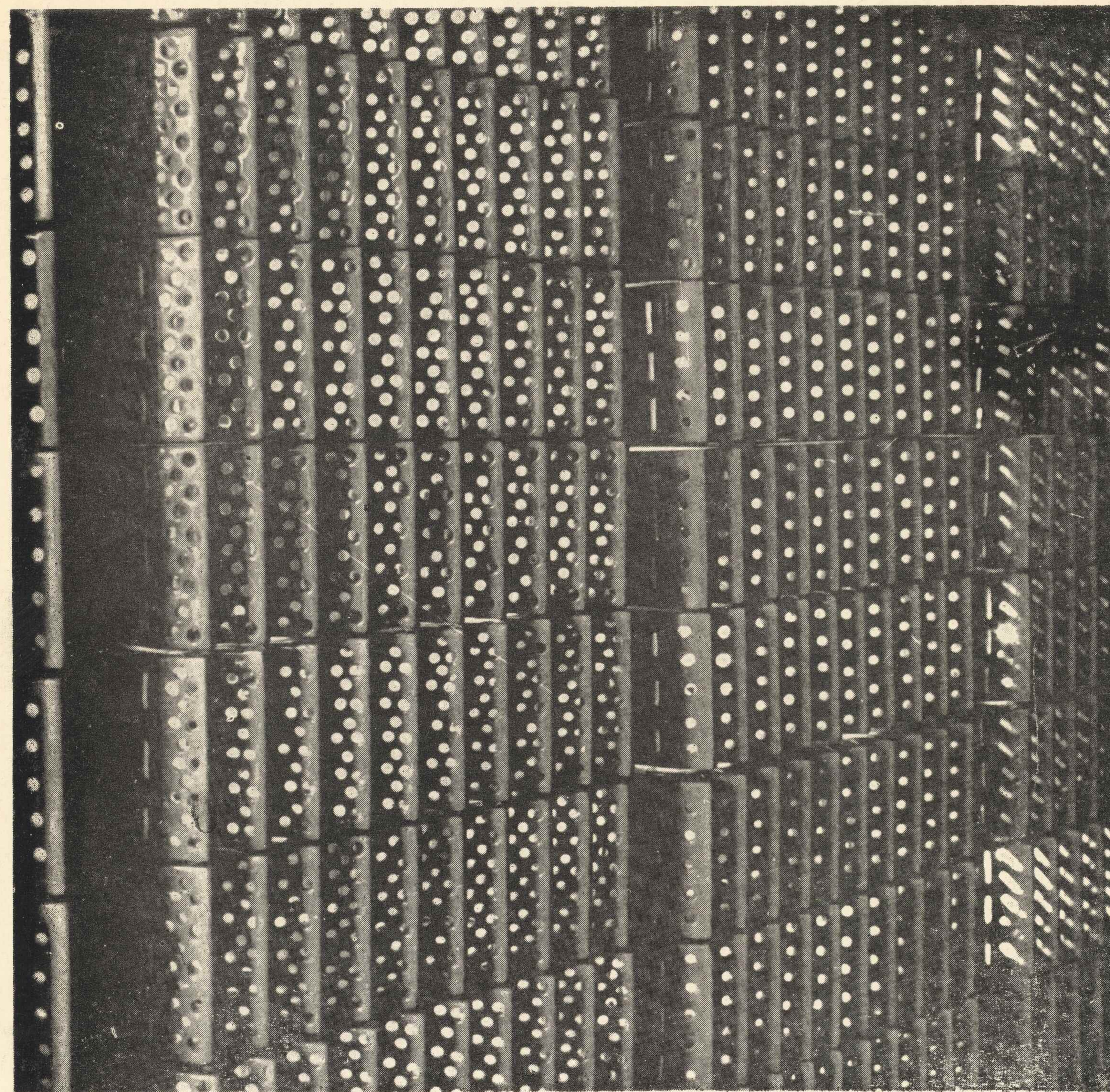

269/73

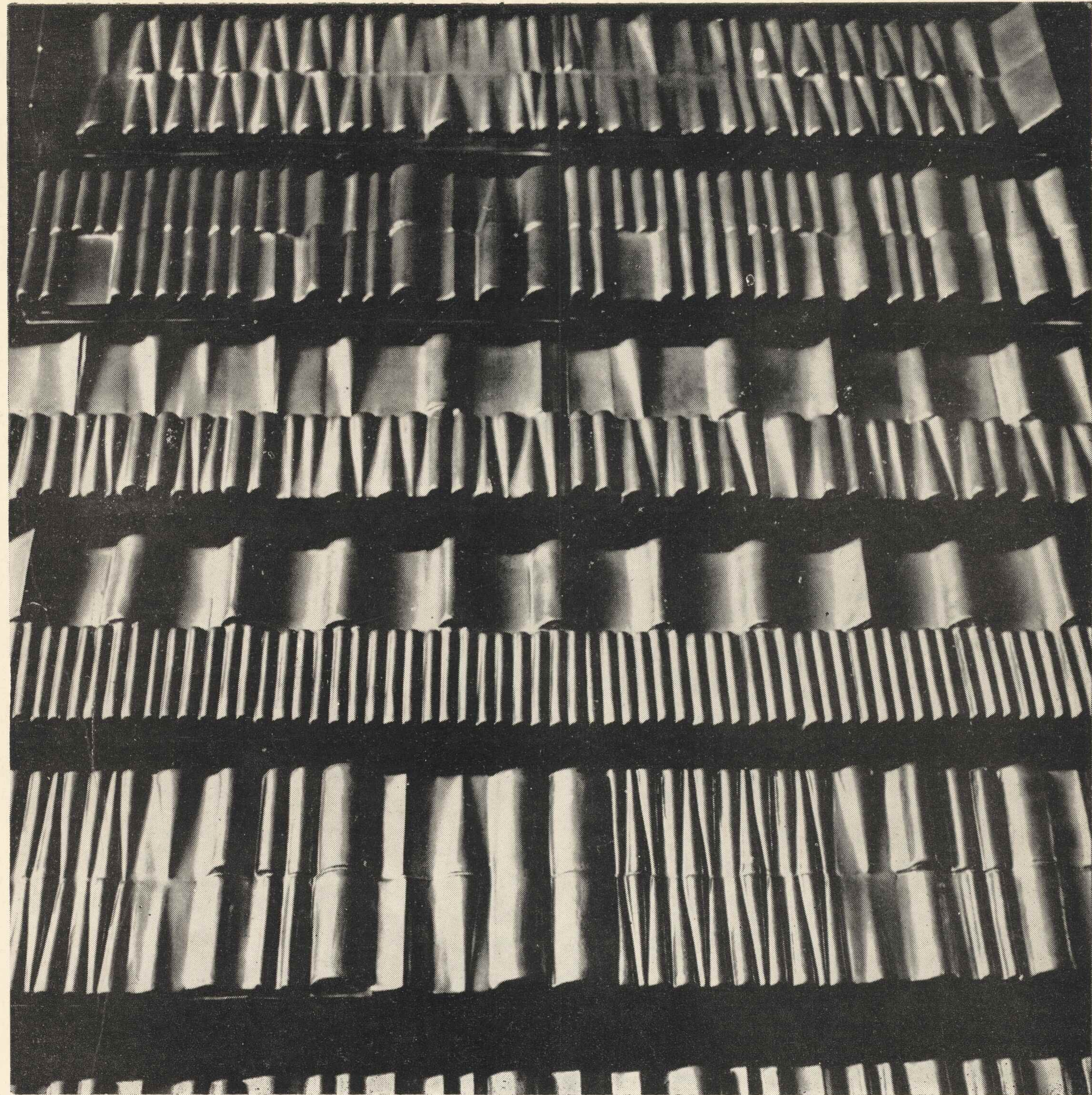

**ANTONI
STARCZEWSKI**

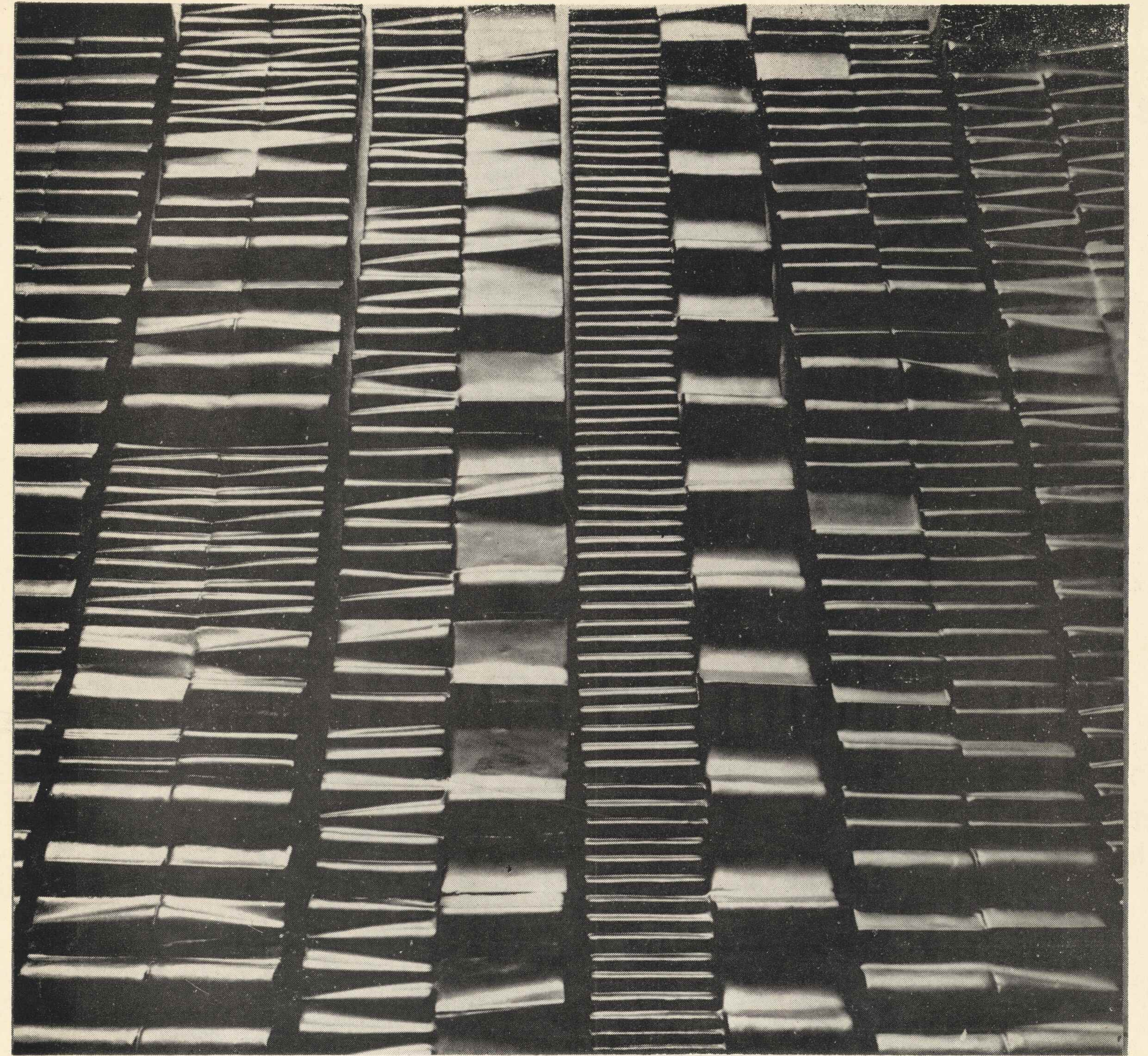
ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
LISTOPAD 1973
WARSZAWA „ZACHĘTA” PL. MAŁACHOWSKIEGO 3

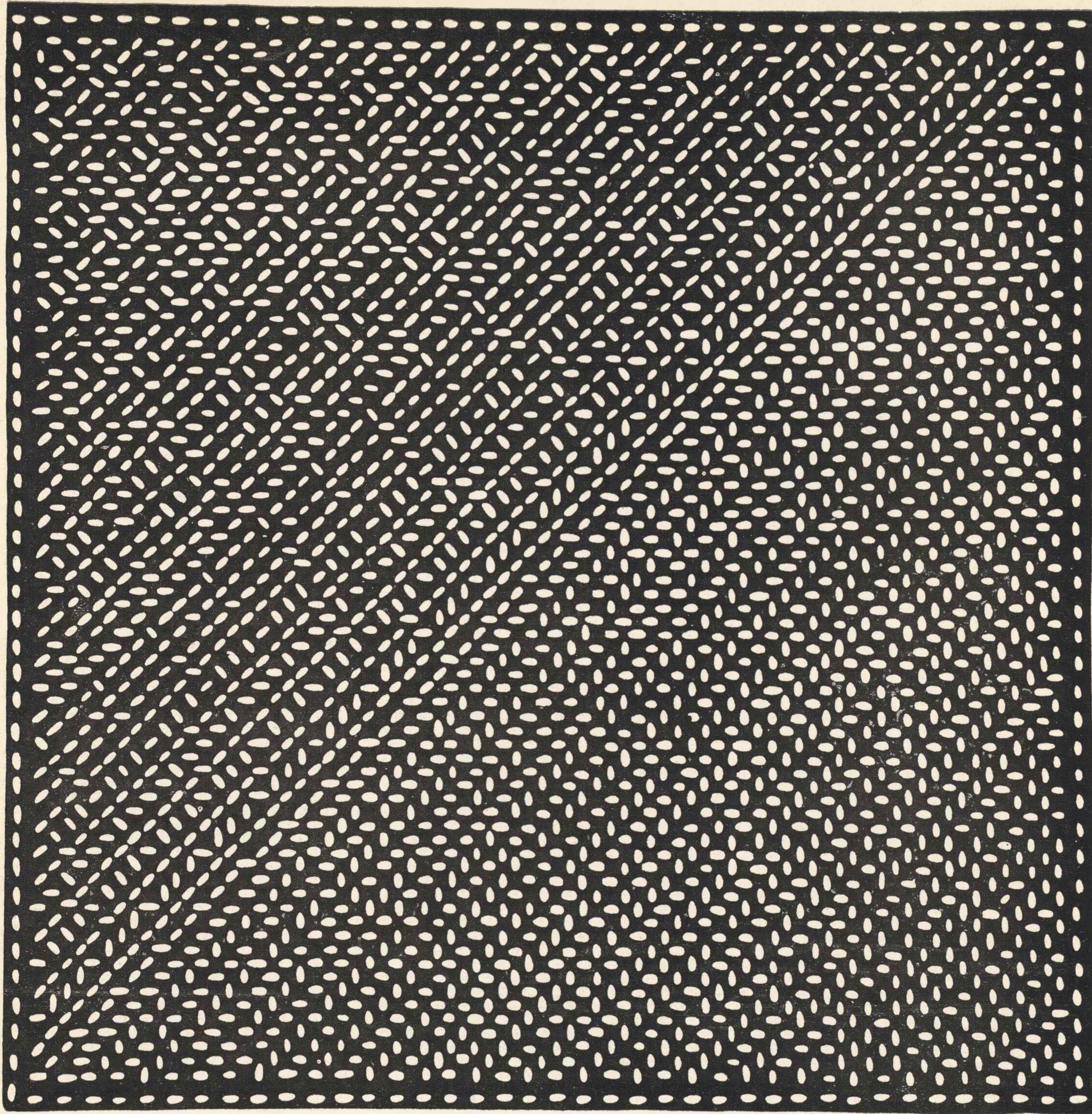
ściana światła — fragment, 1967

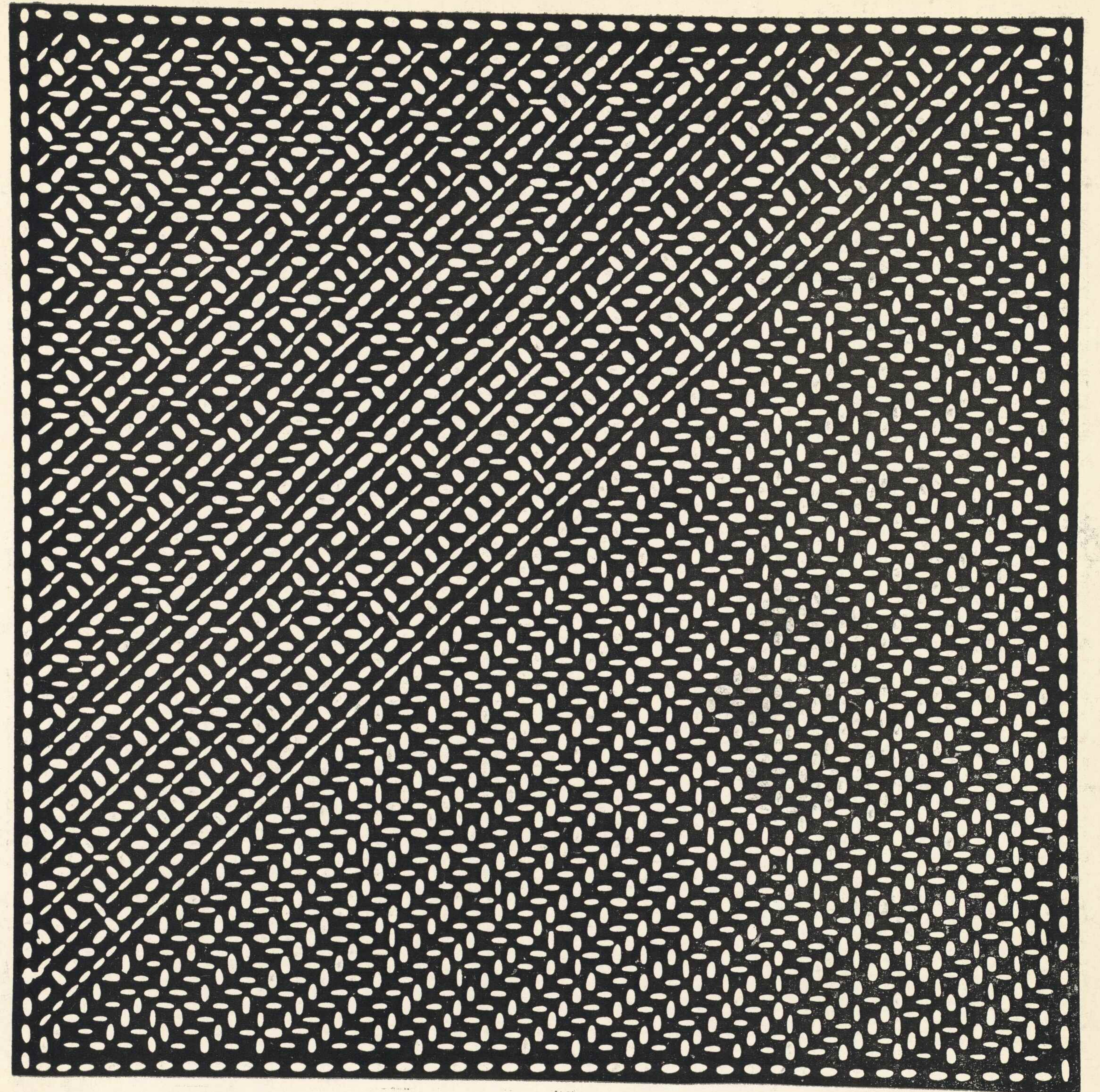
plaskorzeźba — fragment, 1965

plaskorzeźba — fragment, 1965

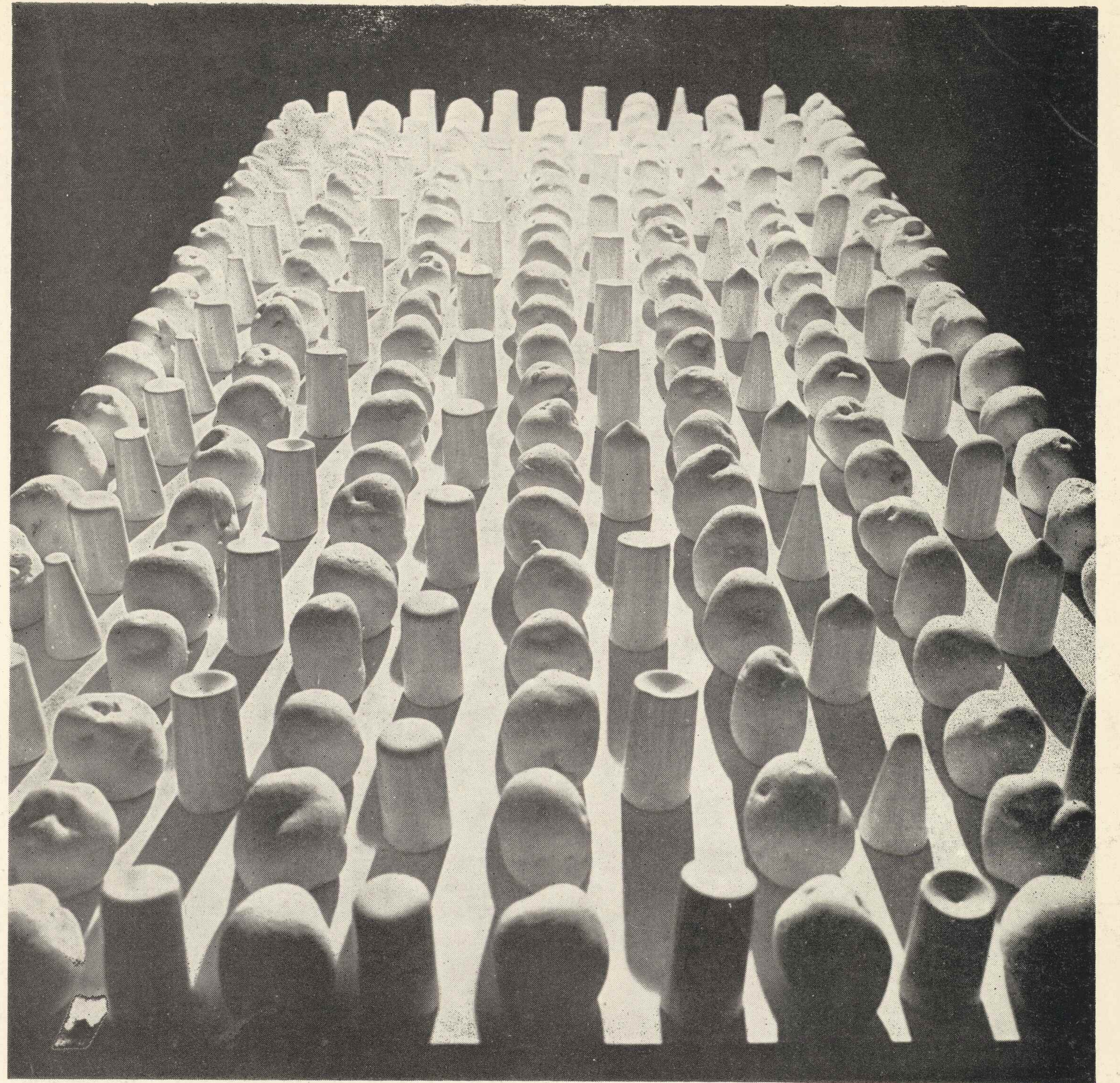
grafika, 1969

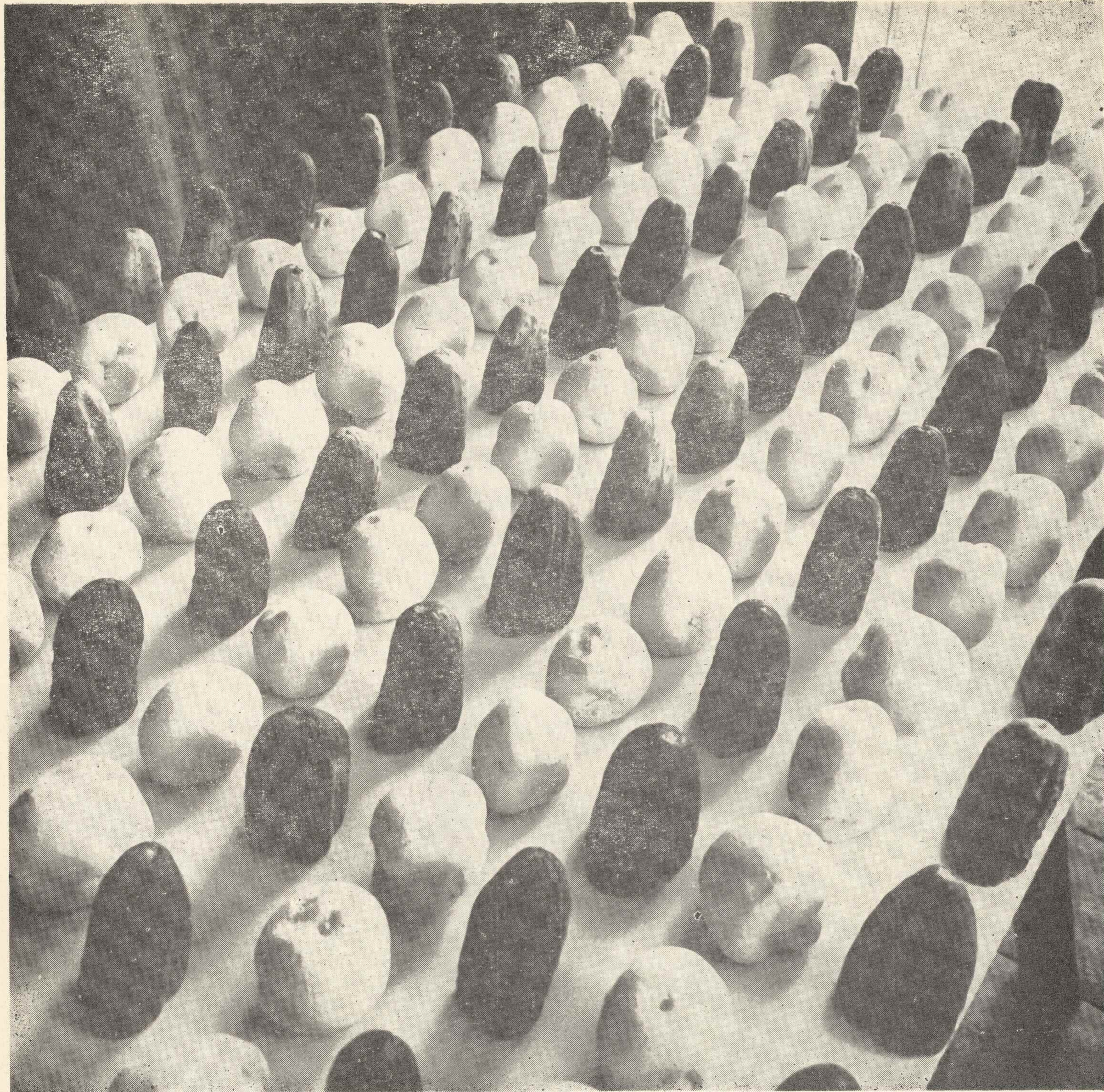
grafika, 1969

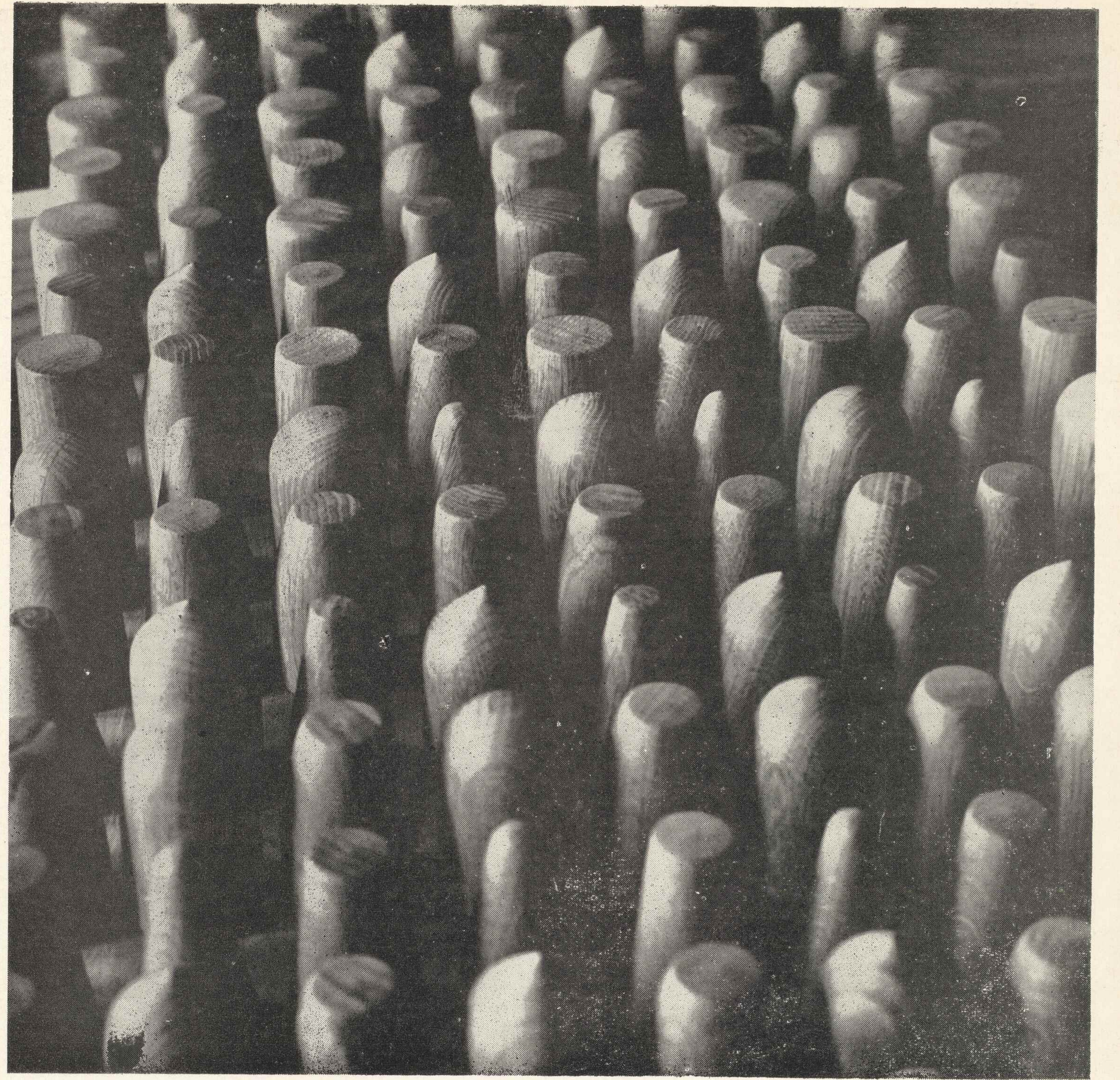
plaskorzeźba — fragment, 1973

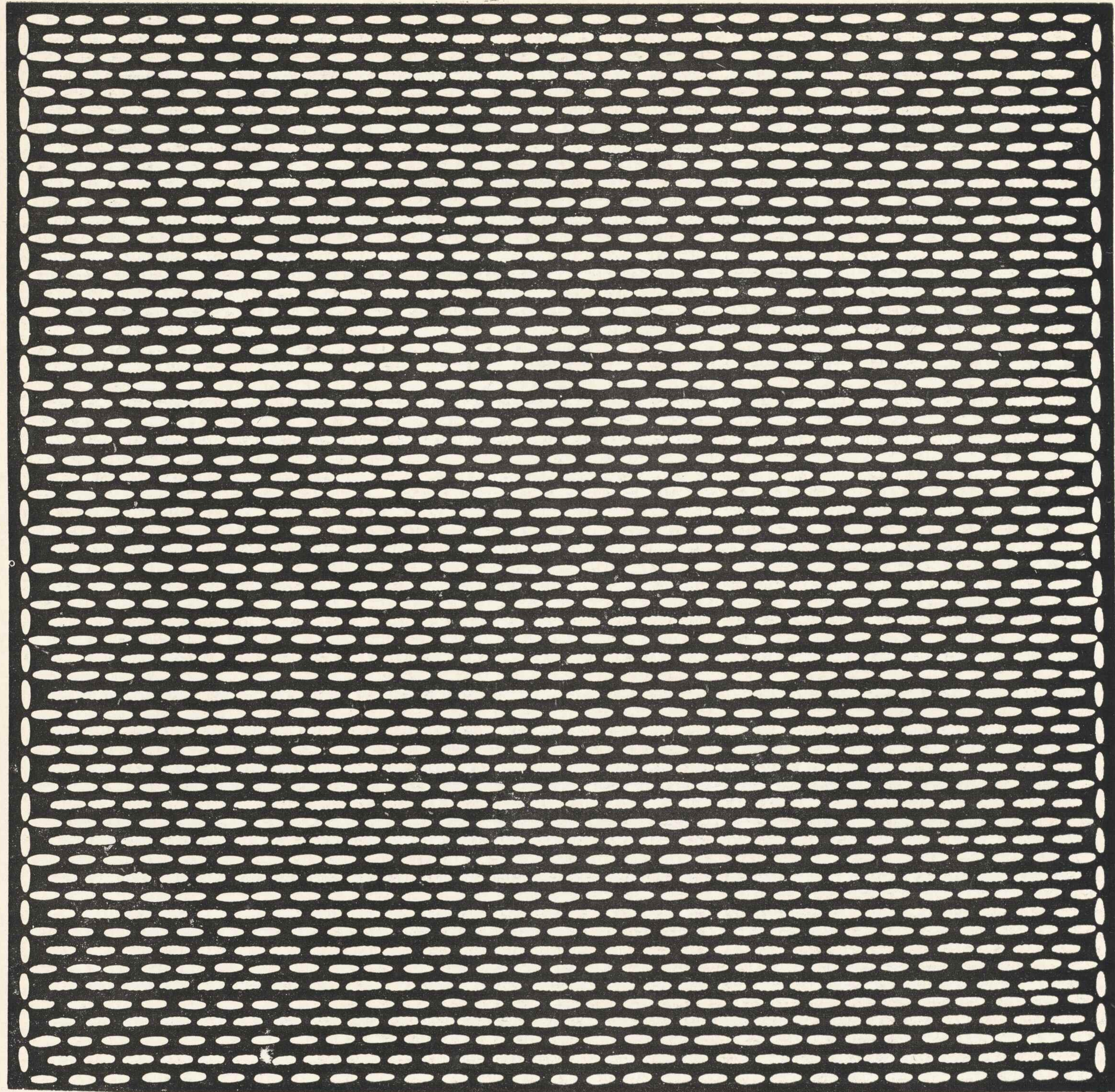
plaskorzeźba, 1973

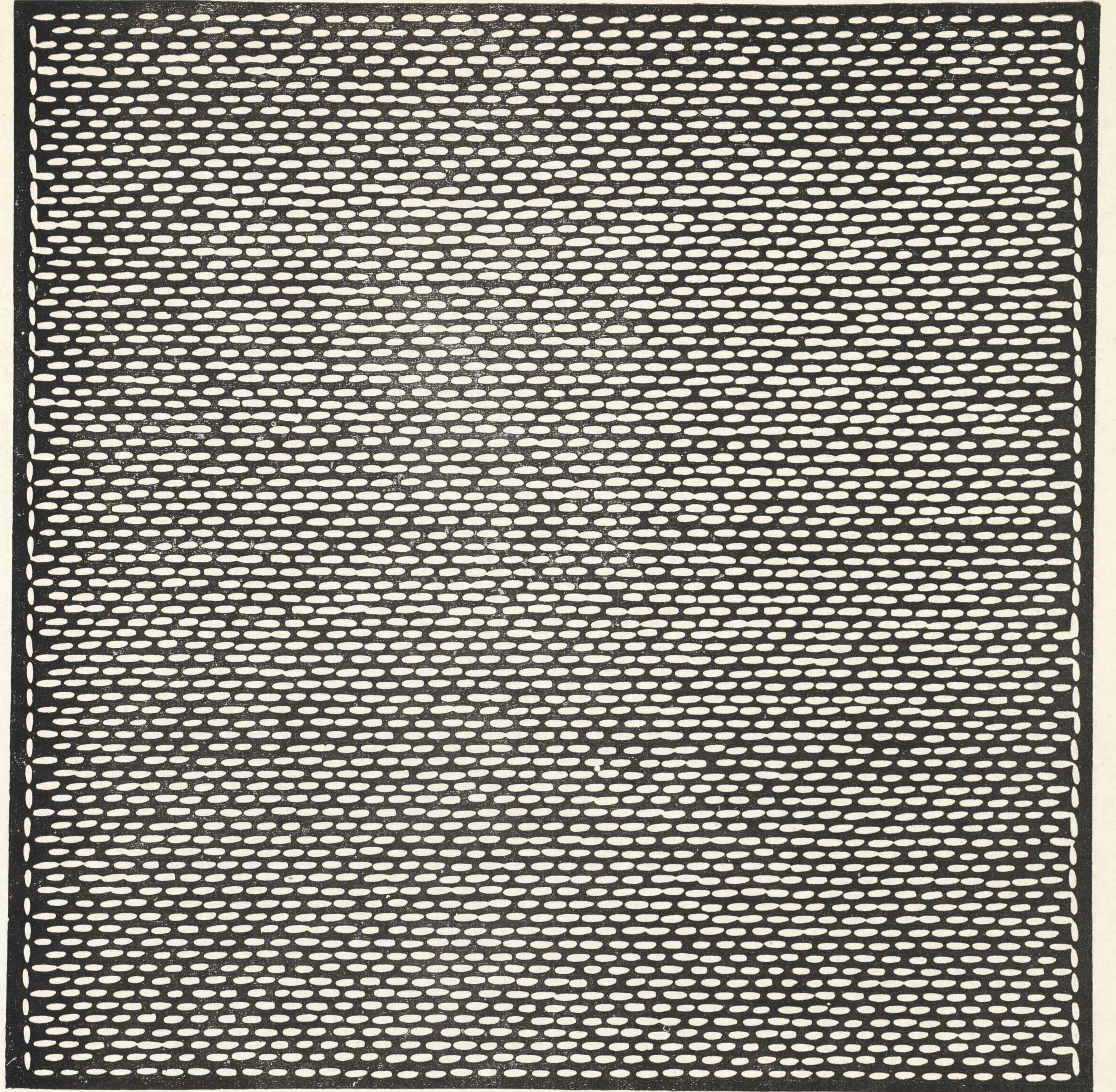
plaskorzeźba — fragment, 1973

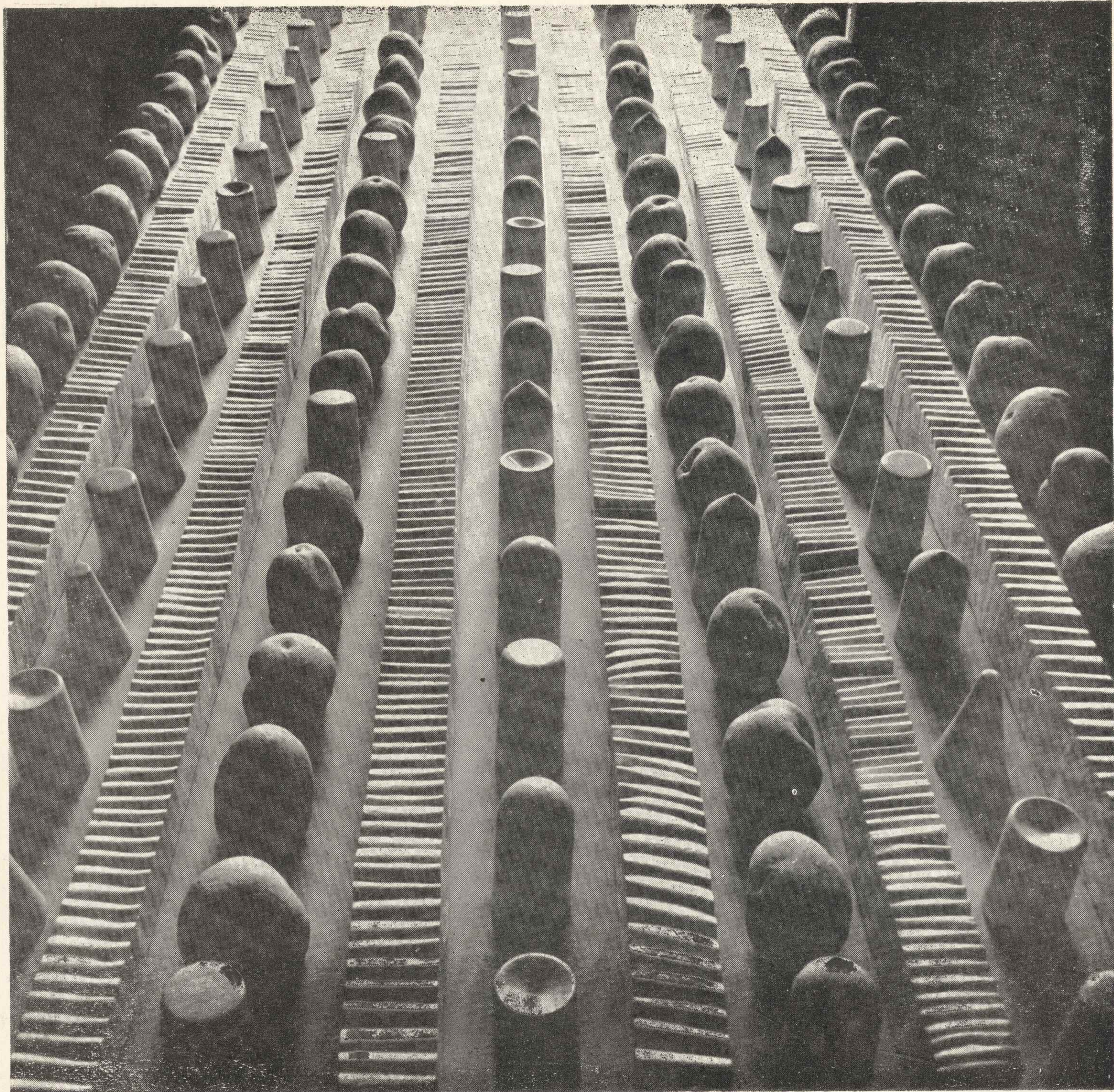
plaskorzeźba — fragment, 1967

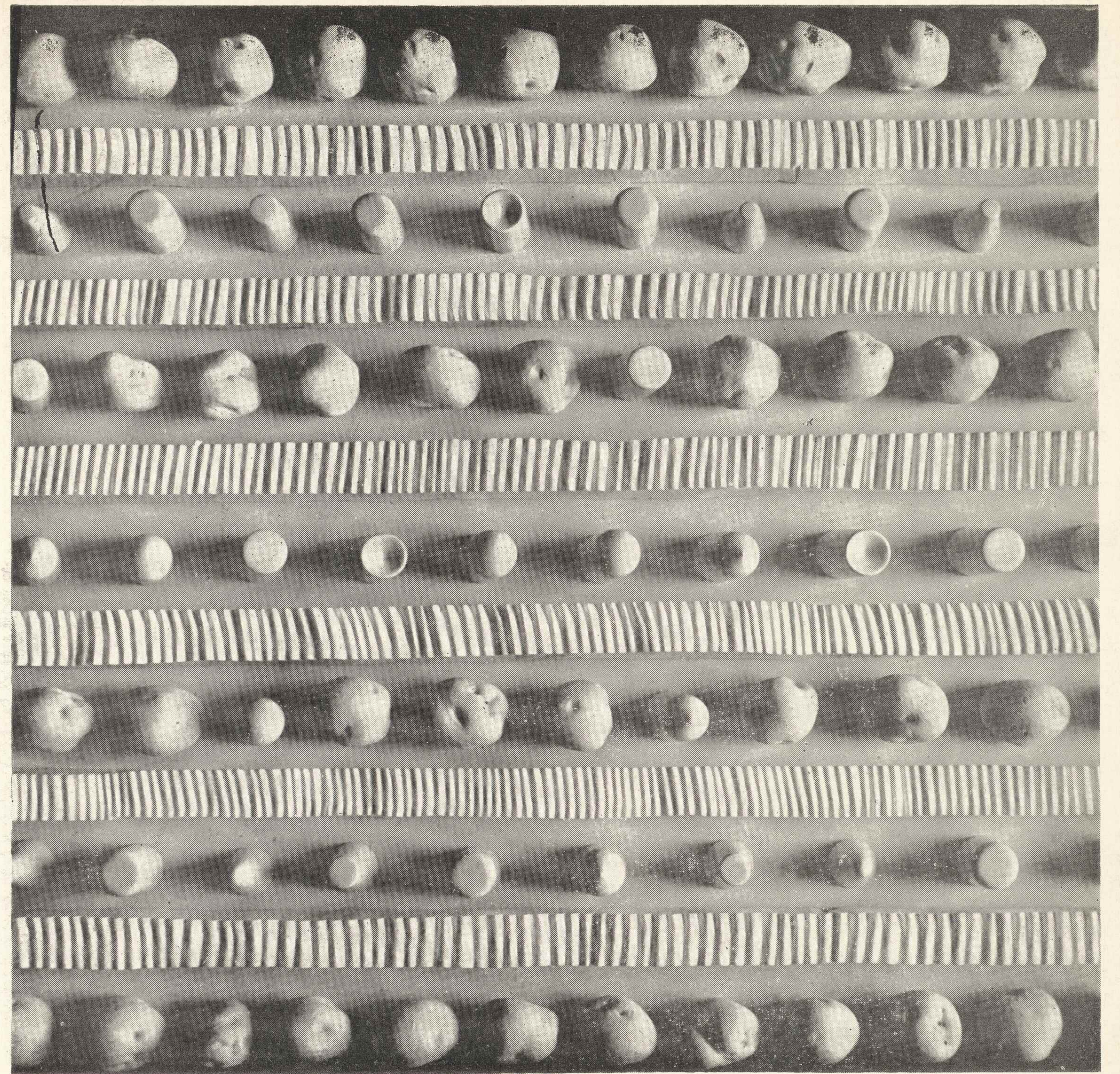
grafika, 1971

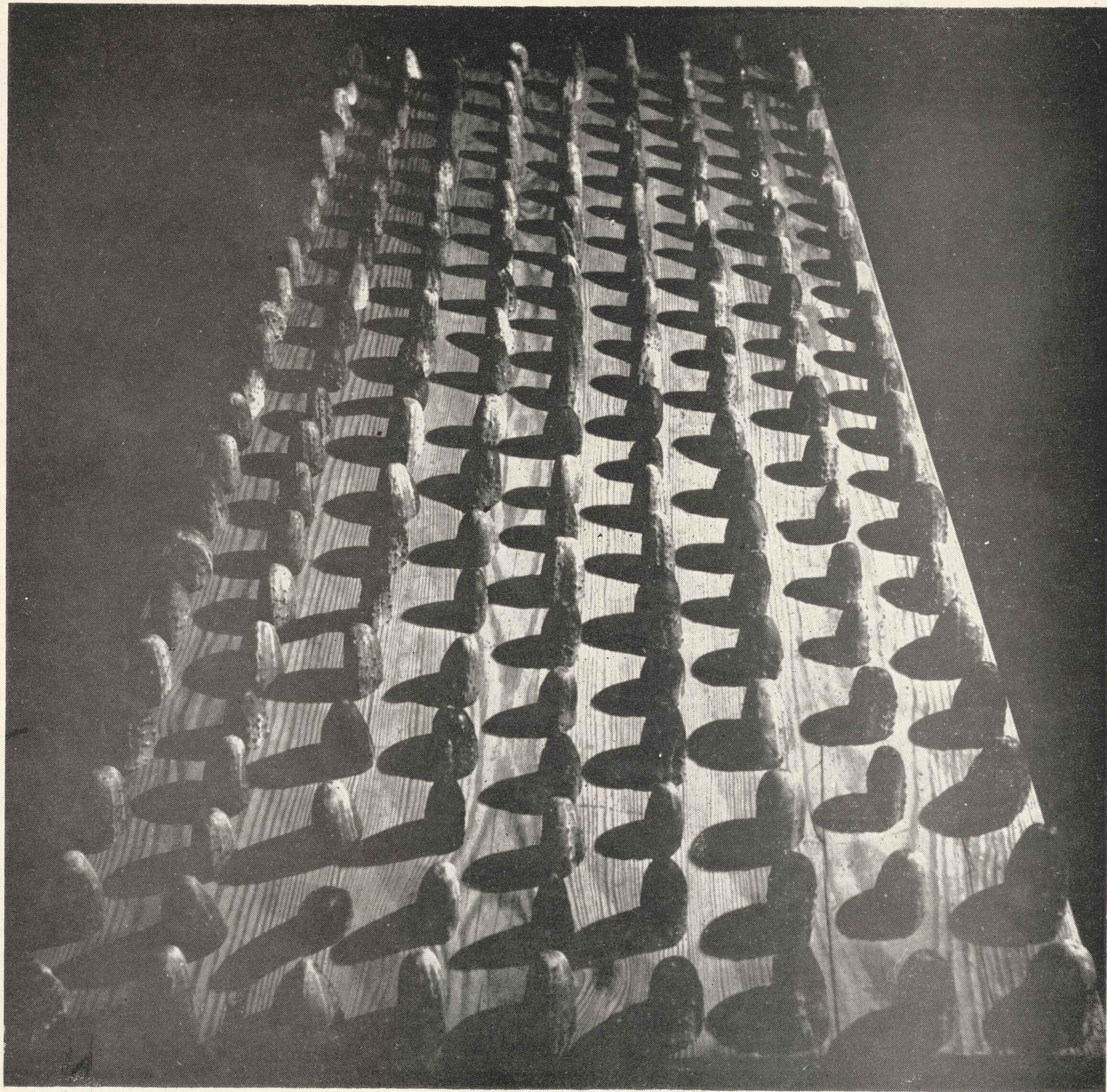
grafika, 1972

plaskorzeźba — fragment, 1973

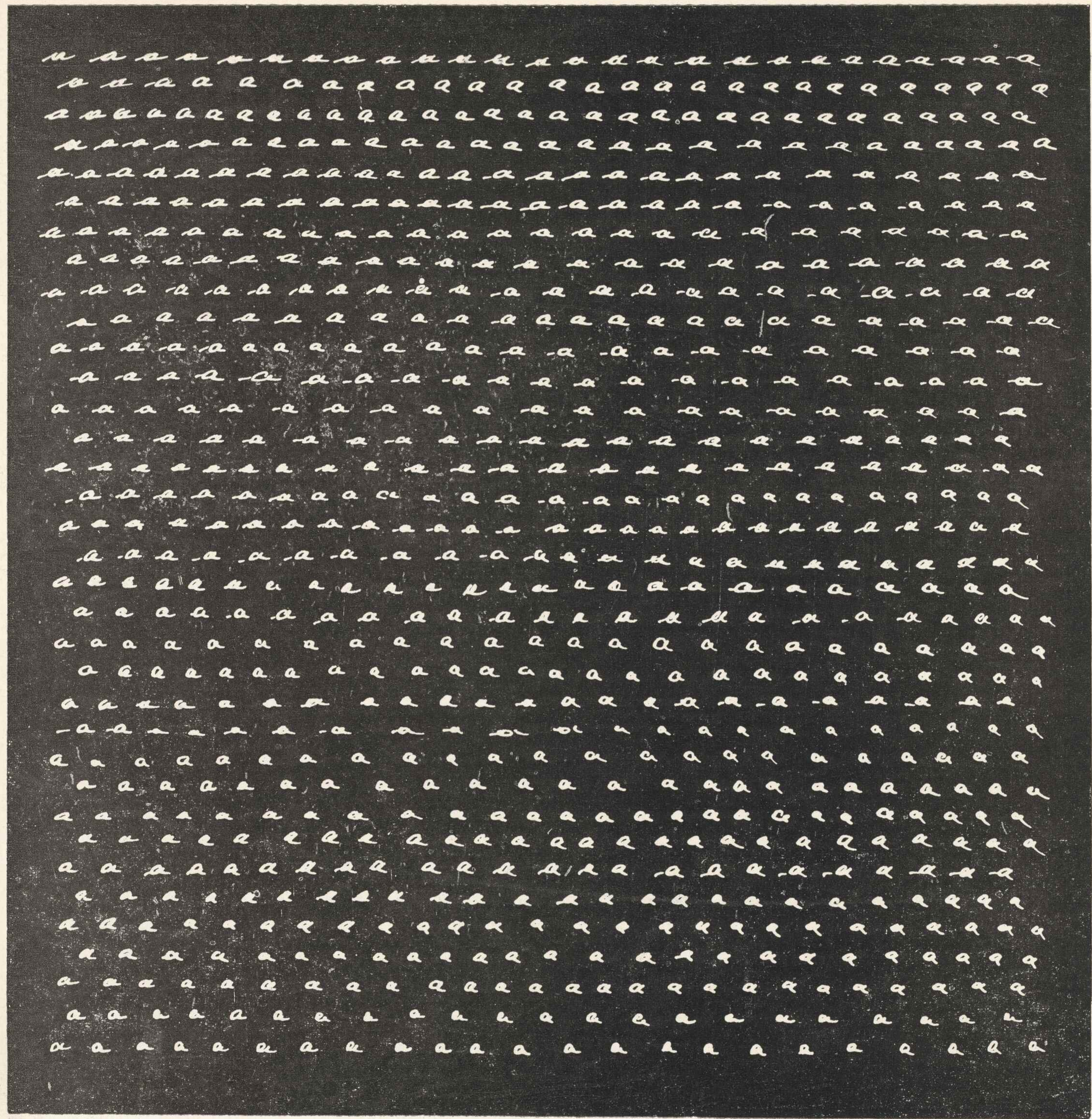
plaskorzeźba — fragment, 1973

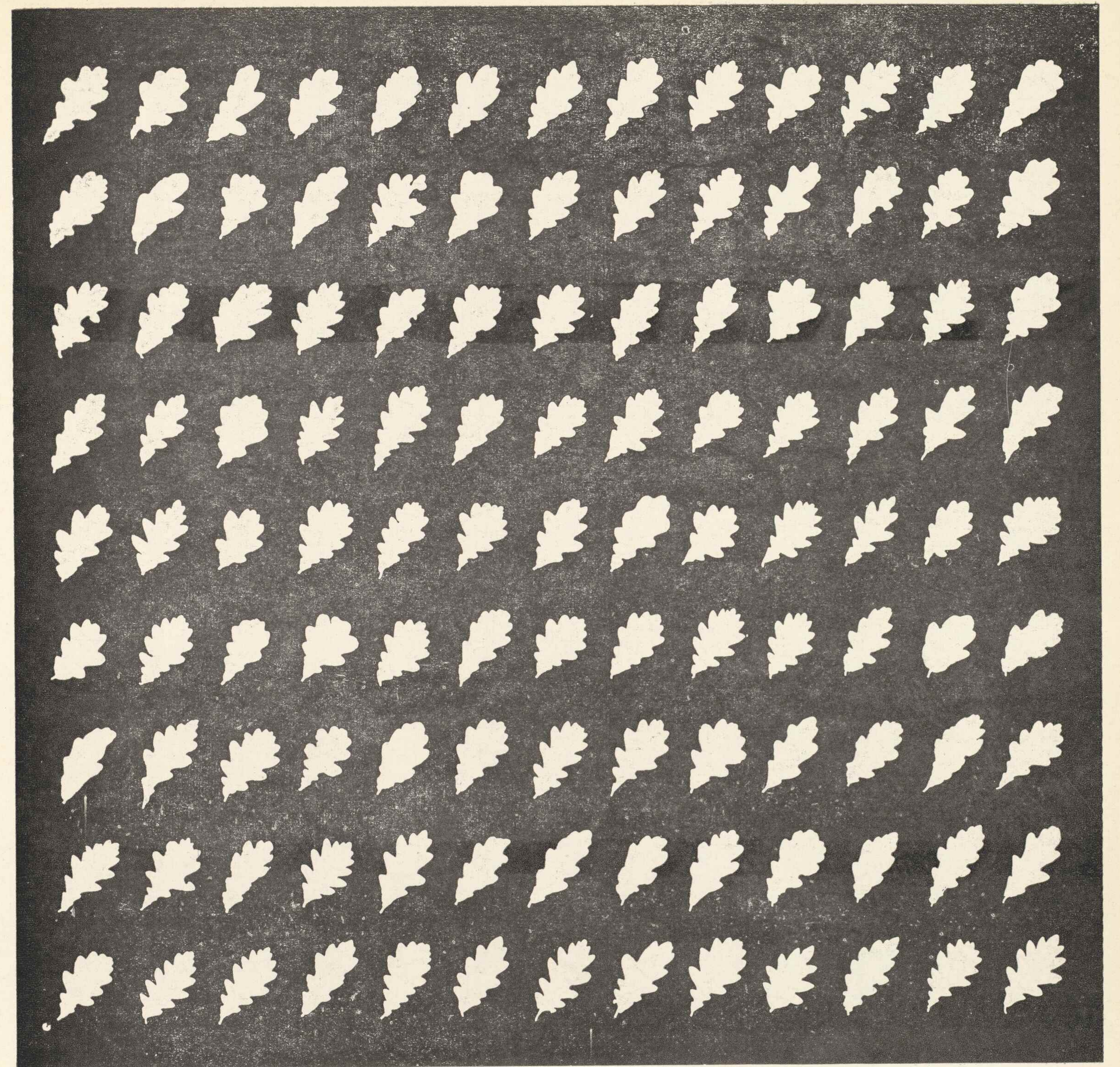
plaskorzeźba, 1973

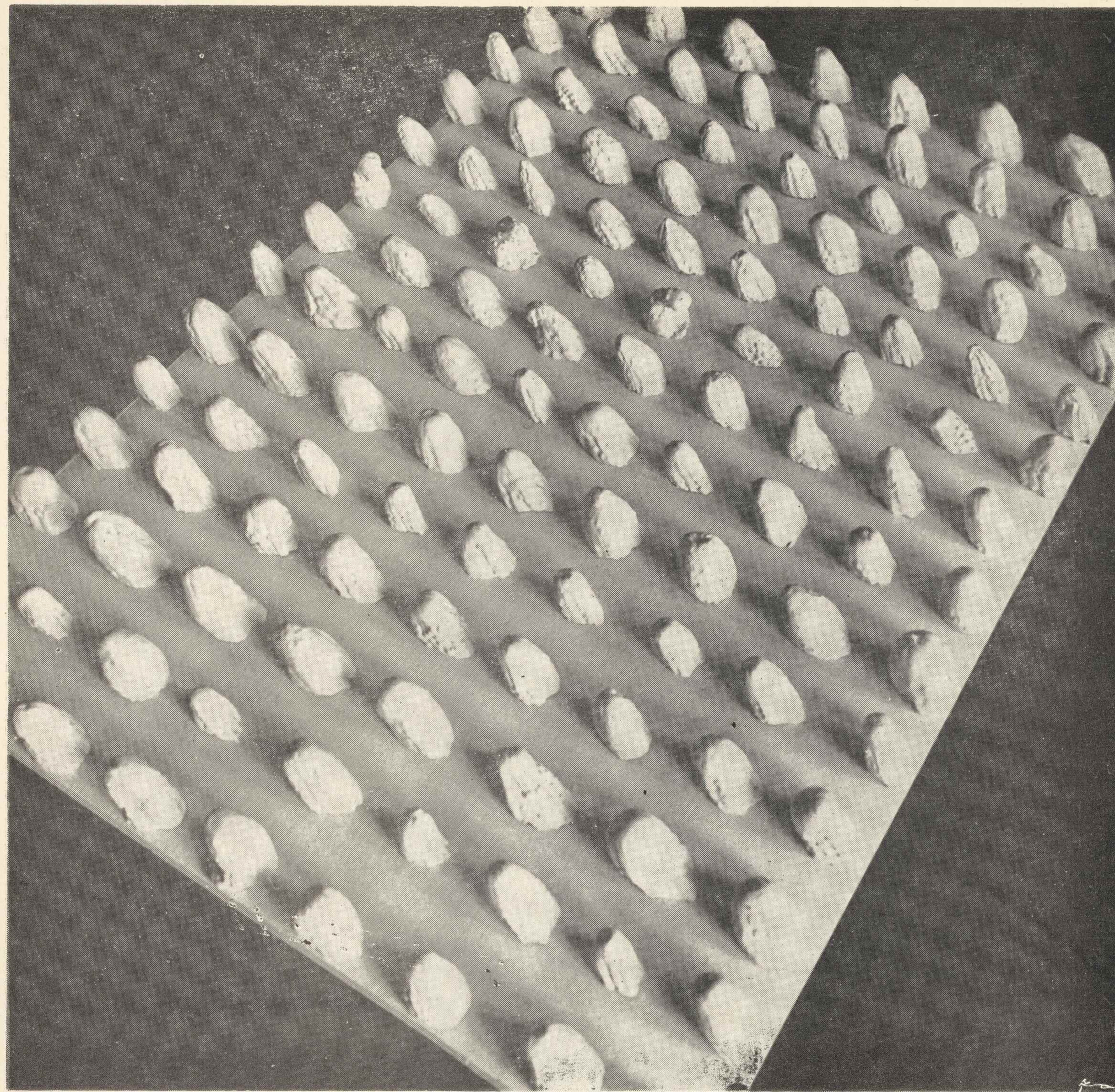
plaskorzeźba — fragment, 1973

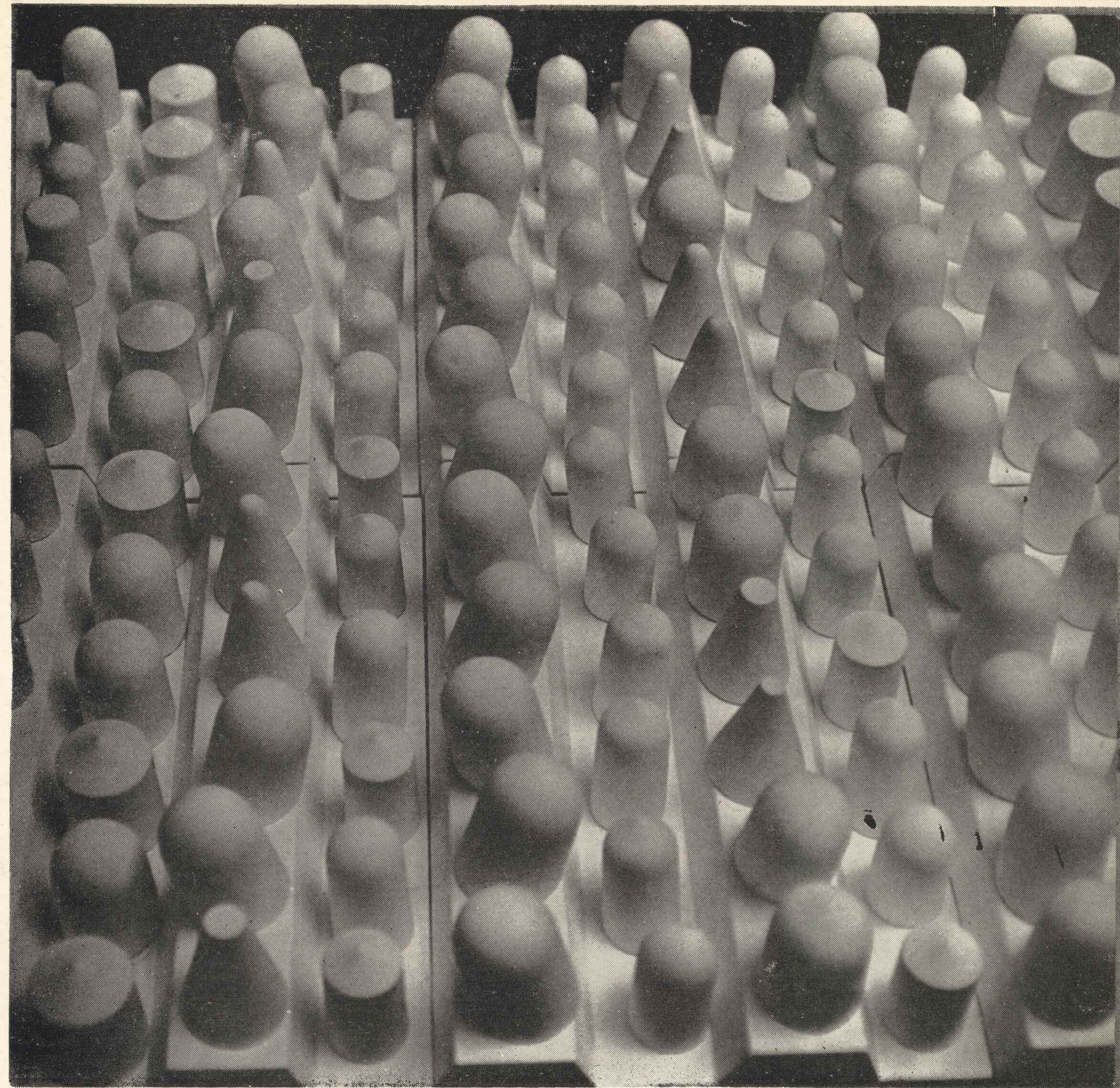
grafika, 1973

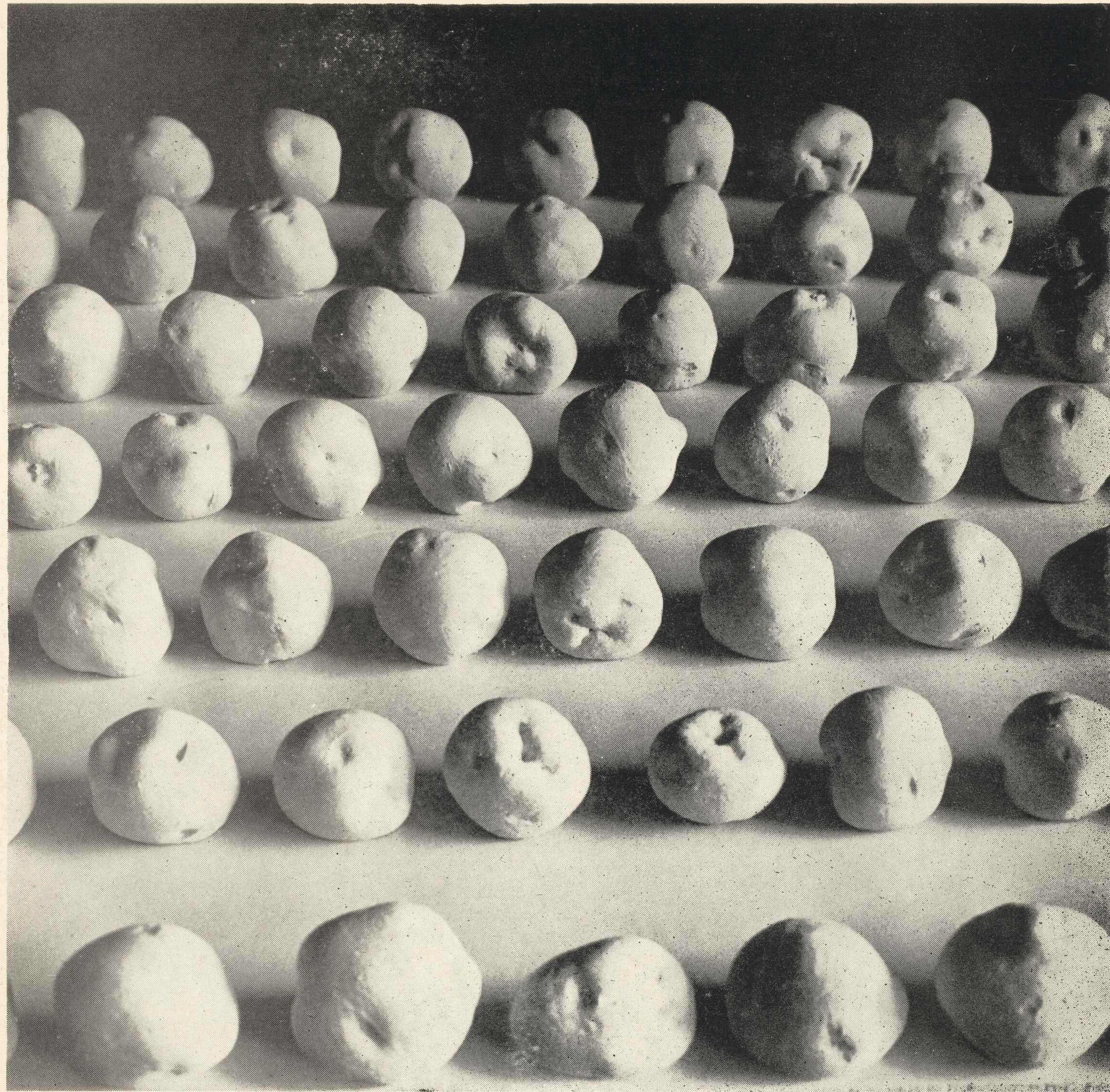
grafika, 1973

plaskorzeźba, 1973

plaskorzeźba — fragment, 1971

plaskorzeźba — fragment, 1971

ANTONI STARCZEWSKI
ROZMAWIA Z REDAKCJĄ „PROJEKTU”*

REDAKCJA: Jest Pan artystą bardzo wszechstronnym. Uprawia Pan rzeźbę, grafikę, tkaninę — co zdecydowało o zorganizowaniu sobie przez Pana tak szerokiego pola poszukiwań twórczych?

ANTONI STARCZEWSKI: Wykonywanie rzeźby, w moim przypadku głównie rzeźby ceramicznej monumentalnej, wiąże się z poważnymi kosztami. Duże wymiary łączą się z trudnościami transportu i ekspozycji, a realizacji wymagają zależności od szeregu osób. Jedną z ostatnich płaskorzeźb, dla teatru im. St. Jaracza w Łodzi, wykonywałem trzy lata — czy nie może zaistnieć przypadek, że praca którą się tak długo realizuje traci swą aktualność? Tkanina a więcej jeszcze grafika dają mi możliwość szybszej wypowiedzi.

R.: Czy spośród uprawianych przez Pana dyscyplin jedna z nich ma znaczenie wiodące, dla której inne doświadczenia stają się tylko komplementarne?

A.S.: Znaczenie wiodące miała niewątpliwie rzeźba, która nasunęła mi pomysły tkackie. Te wpłynęły z kolei na rzeźbę i grafikę. Obecnie moim działaniem wyjściowym, przynajmniej teoretycznie, jest grafika jako najszybszy sposób zapisu.

R.: Łączy Pan w swojej działalności sztukę czystą i użytkową, podczas gdy wielu artystów uważa to połączenie za niemożliwe. Jaki jest pański program w tym zakresie?

A.S.: Nie odróżniam sztuki czystej od użytkowej.

R.: Czy współpraca z architektami, realizacja na zamówienie społeczne wielkich powierzchni ściennych miała wpływ na pańskie założenia plastyczne?

A.S.: Architektura dostarczyła mi pomysłu budowy formy przez dokładanie, jak to ma miejsce przy murowaniu. Jednocześnie zdając sobie sprawę, że realizację płaskorzeźb ściennych może ułatwić operowanie elementami o ustalonym module, opracowałem w roku 1963, bazując na własnym profilowaniu cegły, mój pierwszy alfabet elementów rzeźbiarskich. W latach 1965—73 ideę alfabetu przenieśliśmy również na inne dyscypliny.

R.: Przy całej różnorodności w zakresie stosowanych technik Pana poszukiwania idą w bardzo określonym kierunku. Co zaważyło na formie pańskiej wypowiedzi plastycznej poza związkami z architekturą?

*) Projekt nr 6/97, 1973

A.S.: Interesuje mnie znak, zapis, pismo. Moje amatorskie studia grafologiczne wywarły wyraźny wpływ na moją działalność graficzną.

R.: Z jakich elementów wiedzy o grafologii korzysta Pan w swoich zapisach? Czy mógłby Pan to przedstawić na konkretnym przykładzie?

A.S.: Świadomość ścisłej zależności między formą znaku pisanego a zmianami psychicznymi, którym stale podlegamy, wykorzystałem w niektórych moich grafikach monofakturowych. Wykonując np. kilkakrotnie te same układy znaków graficznych otrzymałem prace bardzo zróżnicowane, które mogą być również rozpatrywane jako przekazy mojego pośpiechu, aktywności, obojętności itp. — w zależności od ustalonego znaczenia grafologicznego stosowanego do znaku pisanego.

R.: Jakie znaczenie dla formowania się pańskiej osobowości twórczej ma fakt przynależenia do środowiska łódzkiego, legitymującego się określoną tradycją? Czy wpływu tego nie widać już w pańskiej płaskorzeźbie zrealizowanej dla Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi w r. 1959?

A.S.: W roku 1958 zainteresowałem się wykresami encefalograficznymi. Ten typ zapisu stał się inspiratorem nie tylko mojej płaskorzeźby ściennej dla Biblioteki Uniwersyteckiej, ale i dalszej mojej działalności.

R.: Jak określi Pan różnice między klasyczną powierzchnią unistyczną a powierzchnią Pana prac?

A.S.: Interesuje mnie bardziej sam zapis niż powierzchnia którą tworzy. Istotne są dla mnie zależności znaków w kierunku zapisu, zależności powstające między liniami zapisu traktuję jako uboczne.

R.: Jakie inne szersze związki lub powinowactwa może Pan wskazać?

A.S.: Bardzo cenię Yves Kleina, którego wystawę pośmiertną miałem możliwość oglądać. Przyznaję się do pokrewieństwa z letrystami (nie mam na myśli ruchu naturalistycznego w letryzmie). Moje elementy przekazu, a głównie elementy rzeźbiarskie mają odpowiedniki w znakach, literach lub liczbach, którymi się nieraz posługuję podczas pracy, zwłaszcza o ile zapis wychodzi poza momenty wizualne.

R.: Czy mógłby Pan podać w zapisie literowym lub liczbowym fragment jakiejś pańskiej płaskorzeźby lub grafiki?

A.S.: m, m, m, m, m, m, simile, o, b, p—b, o, b—p, b, o—b, p, b—o, b, p—a, p, b—p, a, p—b, o, b—o, b, p—b, o, b—p, a, p—b, p, a—p, b, o—b, p, b—o, b, p—b, o, b—p, b, o

R.: Robił Pan próby wyjścia ze swoją metodą zapisu poza środki plastyczne?

A.S.: Nawiązując do niektórych moich prac zarejestrowałem na taśmie własne nagranie skrzypcowe, dalszym ciągiem moich zaszyfrowanych układów rzeźbiarskich i graficznych są próby nagrań dźwiękowych które nazwałem letresonami.

INTERVIEW ACCORDÉE À LA RÉDACTION DE LA REVUE „PROJEKT”* PAR ANTONI STARCZEWSKI

„PROJEKT”: Vous êtes un artiste polyvalent. Vous faites de la sculpture, du graphisme, du tissu artistique — pourriez vous préciser ce qui vous a décidé à vous organiser un champ de recherches créatives aussi étendu?

A. STARCZEWSKI: La sculpture — dans mon cas, avant tout la sculpture céramique monumentale — est un jeu très coûteux. Les grandes dimensions impliquent des difficultés de transport et d'exposition, la réalisation de telles oeuvres impose la dépendance de quantité de personnes. Un de mes derniers bas-reliefs, réalisé pour le théâtre „St. Jaracz” de Łódź, m'a demandé trois années de travail. N'est-il pas possible qu'une oeuvre qui reste si longtemps en voie de réalisation, perde de son actualité?

Le tissu, et plus encore le graphisme me donnent la possibilité de m'exprimer plus rapidement.

„PROJEKT”: Parmi les disciplines que vous professez, pourriez vous en citer une qui ait une importance primordiale, une par rapport à laquelle les autres expériences ne seraient que complémentaires?

A.S.: J'attache une grande importance à la sculpture qui m'a ouvert la voie au tissage. Ce dernier a ensuite influencé mes oeuvres en sculpture et en graphique. Actuellement, comme activité initiale, du moins théoriquement, je considère le graphisme en tant que moyen le plus rapide d'écriture.

PR.: Vous arrivez à concilier dans votre activité l'art pur et l'art utilitaire, alors que de nombreux artistes estiment cette conciliation impossible. Quel est votre programme en ce domaine?

A.S.: Je ne différencie pas l'art pur de l'art utilitaire.

PR.: Votre coopération avec les architectes ainsi que la réalisation, sur commande, de grandes surfaces murales ont-elles influencé vos conceptions plastiques?

A.S.: L'architecture m'a donné l'idée de construire la forme par adjonction, de la même façon qu'en maçonnerie.

Par la même occasion, me rendant compte que la réalisation de bas-reliefs muraux peut faciliter la mise en oeuvre d'éléments ayant un module défini, et me basant sur un profilé de brique réalisé auparavant, j'ai mis au point, en 1963, mon premier alphabet d'éléments de sculpture. Durant les années 1965—1973, j'ai transposé cette idée alphabétique à d'autres disciplines.

PR.: Malgré le caractère hétérogène des techniques que vous employez, vos recherches suivent une voie bien déterminée. Qu'est-ce qui a influencé la forme de vos messages plastiques, à part vos rapports avec l'architecture?

A.S.: Je suis intéressé par le signe, l'inscription, l'écriture. Mes études de graphologue-amateur ont exercé une influence évidente sur mon activité graphique.

PR.: Quels éléments de votre savoir graphologique mettez-vous à profit dans vos messages? Pourriez-vous les présenter sur un exemple concret?

A.S.: Ayant conscience de la stricte dépendance existant entre la forme du signe écrit et les changements psychiques auxquels nous sommes sujets, j'ai mis à profit le signe dans certaines de mes oeuvres graphiques mono-factures. Répétant, par exemple, plusieurs fois les mêmes ensembles de signes graphiques, j'ai obtenu des oeuvres très différenciées qui peuvent être également considérées comme messages de ma précipitation, de mon activité, de mon indifférence, etc..., selon la signification graphologique admise et appliquée au signe écrit.

PR.: Quelle est l'importance, pour la formation de votre personnalité créatrice, de votre appartenance au milieu de Łódź, milieu qui respecte une tradition définie? N'en voit-on pas déjà l'influence sur votre bas-relief réalisé en 1959 pour la Bibliothèque Universitaire de Łódź?

A.S.: En 1958, cherchant un médicament, il m'est arrivé de compulsiver un traité de médecine dans lequel j'ai trouvé des graphiques d'encéphalogrammes. Ce genre d'inscription m'a inspiré non seulement dans mon bas-relief mural pour la Bibliothèque Universitaire, mais aussi dans mon activité future.

PR.: Comment définiriez-vous la différence entre la surface classique uniste et les surfaces de vos oeuvres?

A.S.: Je suis plus intéressé par l'inscription elle-même que par la surface qu'elle engendre. L'important pour moi c'est la dépendance entre les signes, vers l'inscription. Je considère les dépendances créées entres les lignes de l'inscription comme secondaires.

PR.: Quels autres rapports et rapprochements pourriez-vous encore citer?

A.S.: J'apprécie fortement Yves Klein dont j'ai eu l'occasion de voir l'exposition posthume. J'avoue mes affinités avec les lettristes (je ne parle pas des tendances naturalistes dans le lettrisme). Les éléments de mes messages, principalement les éléments de sculpture ont des équivalents dans les signes, les lettres ou les chiffres que j'utilise parfois dans mon travail, surtout lorsque l'inscription sort du cadre des moments visuels.

PR.: Pourriez-vous nous présenter une inscription, exprimée à l'aide de lettres ou de chiffres, d'un fragment de vos bas-reliefs ou graphiques?

A.S.: m, m, m, m, m, m, simile, o, b, p—b, o, b—p, b, o—b, p, b—o, b, p—a, p, b—p, a, p—b, o, b—o, b, p—b, o, b—p, a, p—b, p, a—p, b, o—b, p, b—o, b, p—b, o, b—p, b, o.....

PR.: Avez-vous essayé d'utiliser votre méthode d'inscription en dehors des moyens plastiques d'expression?

A.S.: Me basant sur certaines de mes oeuvres, j'ai enregistré sur bande mes propres interprétations au violon — j'ai également essayé d'appliquer mes ensembles graphiques chiffrés à des enregistrements sonores que j'ai nommé lettres-sons.

traduction: Jan J. Stanke

ANTONI STARCZEWSKI, Łódź, Rzgowska 52 m 27
Ur. 3.V.1924

Studia: Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych Łódź, dyplom 1951

Twórczość w zakresie rzeźby, ceramiki, malarstwa sztalugowego, grafiki i tkaniny artystycznej

Docent Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Łodzi, prowadzi katedrę tkaniny unikatowej oraz pracownię gobelinów i dywanów

Członek komitetu organizacyjnego Międzynarodowego Ośrodka Ceramiki z siedzibą w Rzymie

1953 — VIII Doroczna wystawa prac członków ZPAP Łódzkiego Okręgu, Łódź, OPS

Wystawa prac plenerowych członków ZPAP Okręgu Łódzkiego, Łódź, BWA

1954 — IX Doroczna wystawa prac członków ZPAP Okręgu Łódzkiego, Łódź, OPS

I Ogólnopolska wystawa ceramiki i szkła artystycznego, Wrocław, Muzeum Śląskie

1955 — V Doroczna wystawa prac członków ZPAP Okręgu Łódzkiego, Łódź, OPS

Wystawa wiosenna prac plastyków łódzkich, Łódź, BWA

Wystawa prac plastyków łódzkich 1945 — 1955 dla uczczenia 10-tej rocznicy wyzwolenia Łodzi, Łódź, OPS

1956 — WYSTAWA INDYWIDUALNA, Warszawa, Klub Związku Literatów Polskich

1956 — XI Doroczna wystawa prac członków ZPAP Okręgu Łódzkiego, Łódź, OPS

Wystawa modernistów łódzkich, Warszawa, Klub Krzywego Koła

Wystawa niezależnych, Łódź, Klub Związków Twórczych

Wystawa grupy St-54, Kraków, Pałac Sztuki

1957 — WYSTAWA INDYWIDUALNA, Łódź, BWA

Ogólnopolska wystawa architektury wnętrz, Warszawa Teatr Narodowy — wyróżnienie

Wystawa drobnych form graficznych, Łódź, BWA

XII Doroczna wystawa prac członków ZPAP Okręgu Łódzkiego, Łódź, OPS

1958 — XIII Doroczna wystawa prac członków ZPAP Okręgu Łódzkiego, Łódź, OPS

Wystawa „Piątego Koła”, Łódź, Klub Związku Literatów Polskich

1958/59 — Wystawa współczesnej sztuki polskiej, Egipt, Syria, Irak

1959 — III Wystawa sztuki nowoczesnej, Warszawa, Zachęta

III Ogólnopolska wystawa młodego malarstwa, rzeźby i grafiki, Sopot, BWA (w ramach XII FSP)

XIV Doroczna wystawa prac członków ZPAP Okręgu Łódzkiego, Łódź, OPS

1960 — II Ogólnopolska wystawa ceramiki i szkła artystycznego, Wrocław, Muzeum Śląskie

Wystawa okręgowa z okazji 15-lecia Związku Polskich Artystów Plastyków, Łódź, OPS

1961 — WYSTAWA INDYWIDUALNA CERAMIKI MONUMENTALNEJ, Warszawa, Kordegarda

Wystawa rzeźby w XV-lecie PRL, Warszawa, Muzeum Narodowe

XVI Doroczna wystawa Okręgu ZPAP w Łodzi, Łódź, OPS

III Międzynarodowy konkurs ceramiki „Pro Tadino”, Gualdo Tadino

1962 — WYSTAWA INDYWIDUALNA CERAMIKI ARCHITEKTONICZNEJ, Faenza, Museo Internazionale della Ceramiche

*) Projekt N° 6/97, 1973

WYSTAWA INDYWIDUALNA (ze specjalnie skomponowaną muzyką przez André Almuro), Paryż, Galerie Prismes
XVII Doroczna wystawa Okręgu Łódzkiego ZPAP, Łódź, BWA
III Międzynarodowa wystawa ceramiki, Praga — srebrny medal
Międzynarodowa wystawa „Objet”, Paryż, Luwr, Muzeum Sztuki Dekoracyjnej
XX Narodowy konkurs ceramiki (sekcja międzynarodowa), Faenza
Wystawa zbiorowa, Paryż, Galerie La Cloche
Wystawa zbiorowa, Paryż, Galerie Hauteufenille
1963 — Konkurs na obraz sztalugowy, rzeźbę i płaskorzeźbę dla członków ZPAP Okręgu Łódzkiego — nagroda w dziale płaskorzeźby, wystawa pokonkursowa, Łódź, BWA
1964 — XXII Międzynarodowy konkurs ceramiki, Faenza — nagroda miasta Rawenny za płaskorzeźbę
Ogólnopolska wystawa tkaniny ceramiki i szkła, Warszawa, Zachęta
XVIII Doroczna wystawa okręgowa ZPAP, Łódź
Konkurs na rzeźbę i płaskorzeźbę dla członków ZPAP Okręgu Łódzkiego — wyróżnienie w dziale płaskorzeźby, wystawa pokonkursowa, Łódź
1964/65 — Wystawa polskiej sztuki użytkowej, Bukareszt, Budapeszt, Belgrad, Sofia, Praga, Brno
1965 — Malarstwo Grupy Łódzkiej, Warszawa, Galeria Sztuki Nowoczesnej
Biennale form przestrzennych, Elbląg następnie Warszawa Muzeum Narodowe
1966 — Gobelin i kobierzec polski 1962 — 1966, Sopot BWA (w ramach XIX FSP)
XXIV Międzynarodowy konkurs ceramiczny, Faenza — złoty medal za projekt płaskorzeźby monumentalnej
Wystawa tkaniny artystycznej Okręgu Łódzkiego ZPAP, Łódź, BWA
Konkurs na obraz sztalugowy, rysunek, rzeźbę i płaskorzeźbę dla członków ZPAP Okręgu Łódzkiego, Łódź — III nagroda w dziale płaskorzeźby
1967 — Tkactwo polskie 1962 — 1966, Bruksela, Palais des Beaux-Arts, 1968 Malines, Gandawa, Charleroi, Namur
III Plener łódzkich plastyków w Radomsku, wystawa poplenerowa, Radomsko, PDK 1967, Łódź, OPS 1968
Doroczna wystawa malarstwa grafiki i rzeźby, Łódź, OPS

1968 — I Międzynarodowe biennale ceramiki artystycznej, Vallauris
XXVI Międzynarodowy konkurs ceramiki artystycznej, Faenza
Ogólnopolski plener ziemi łódzkiej Radomsko, wystawa poplenerowa, Radomsko 1968, Łódź 1969
Konkurs na obraz, rysunek i rzeźbę dla członków Okręgu Łódzkiego ZPAP — III nagroda w dziale rzeźby, wystawa pokonkursowa, Łódź, BWA
1969 — Polska sztuka użytkowa w XXV-lecie PRL (ceramika szkło) Wrocław, Muzeum Śląskie
V Ogólnopolski plener ziemi łódzkiej, Sieradz, wystawa poplenerowa Sieradz ZSZ 1969, Łódź, OPS 1970
Artyści tkacze w 25-lecie PRL, Łódź, Muzeum Historii Włókiennictwa
Konkurs na obraz, rzeźbę, płaskorzeźbę oraz tkaninę unikatową dla członków ZPAP Okręgu Łódzkiego Łódź, BWA III nagroda w dziale rzeźby
1969/70 Wystawa VI Rzeźbiarski plener dolnośląski, Wrocław, Muzeum Architektury i Odbudowy
1970 — XII Międzynarodowy konkurs ceramiczny „Pro Tadino”, Gualdo Tadino — złoty medal za projekt płaskorzeźby ściennej
XXVIII Międzynarodowy konkurs ceramiczny, Faenza 1000 lat sztuki w Polsce, Londyn
Wystawa sztuki polskiej, Moskwa
Grafika, rysunek, collage, Łódź, Muzeum Sztuki
1971 — Współczesna grafika polska, Kolombo
Wystawa tkaniny polskiej, Bejrut, 1972 Bagdad, Damaszek Kair
V Międzynarodowe biennale tkaniny, Lozanna, Warszawa
XXIX Międzynarodowy konkurs ceramiki artystycznej, Faenza — złoty medal za płaskorzeźbę ścienną
II Ogólnopolski konkurs na grafikę, Łódź — I nagroda
Doroczna wystawa Okręgu Łódzkiego ZPAP, Łódź, OPS
Grafika w Polsce Ludowej, Warszawa, Zachęta
Kierunki w tkactwie polskim 1965 — 1970, Łódź, Muzeum Historii Włókiennictwa
Wystawa zbiorowa, Lozanna, Galeria Du Guet
1972 — WYSTAWA INDYWIDUALNA GRAFIKI, Genewa, Palais de l'Athenée
WYSTAWA INDYWIDUALNA GRAFIKI (z własnymi nagraniami muzycznymi), Paryż, Galerie 2C 2A
VIII Międzynarodowe biennale grafiki, Tokio — nagroda Muzeum Sztuki Nowoczesnej miasta Naga Oka
Międzynarodowa wystawa drzeworytu XYLON VI,

Genewa, Musée d'Art et d'Histoire, Berlin 1973
III Międzynarodowe biennale grafiki, Florencia, Palazzo Strozzi — złoty medal
II Triennale ksylografii współczesnej, Carpi, Museo della Xilografia „Ugo da Carpi”
Wystawa polskiej tkaniny awangardowej, Haarlem, Hertogenbosch, Enschede, Arnhem
Grafika Okręgu Łódzkiego ZPAP, Toruń, BWA
Sztuka tkacka w Polsce, Paryż, Manufacture des Gobelins
IV Międzynarodowe biennale grafiki, Kraków, BWA
Plastyka towarzysząca architekturze, Łódź, OPS
I Ogólnopolskie triennale tkaniny przemysłowej i unikatowej, Łódź, Salony wystawowe „Textilimpexu”
Wystawa pokonkursowa grafiki, Łódź, BWA
Wystawa tkaniny polskiej ze zbiorów Muzeum Historii Włókiennictwa, Łódź Muzeum Historii Włókiennictwa
1973 — VI Międzynarodowe biennale tkaniny, Lozanna
X Międzynarodowe biennale grafiki, Lublana
Wystawa tkaniny awangardowej, Groningen, Venlo, Arnhem
Wystawa grafiki polskiej, Luksemburg
VIII Międzynarodowe biennale grafiki, Kioto
XXXI Międzynarodowy konkurs ceramiki artystycznej, Faenza
I Międzynarodowy plener pod hasłem „ceramika dla architektury”, Kadyny 73, wystawa poplenerowa Gdańsk Muzeum Narodowe,
Ważniejsze realizacje: Płaskorzeźba w gmachu Biblioteki Uniwersytetu w Łodzi, 1959; rzeźba przestrzenna obok galerii El w Elblągu, 1965; płaskorzeźby w klubie gmachu Izby Rzemieślniczej w Łodzi, 1966; płaskorzeźba oraz ściana światła w hallu i foyer teatru im. Jaracza w Łodzi 1967/70 — medal Zarządu Okręgu ZPAP w Łodzi.
Prace w zbiorach, m.in.: Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Historii Włókiennictwa w Łodzi, Muzeum Narodowego w Krakowie, Museo Internazionale delle Ceramiche w Faenzie, Museo delle Xilografia „Ugo da Carpi” w Carpi, Galleria degli Uffizi we Florencji, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, Musée des Arts Décoratifs w Paryżu, Bibliothèque Nationale w Paryżu, Musée d'Art et d'Histoire w Genewie.

Projekt ekspozycji, plakatu, opracowanie graficzne katalogu, zdjęcia: Mariusz Kowalski
Redakcja katalogu: Ada Potocka (CBWA)
Redakcja techniczna: Henryk Malko (CBWA)
Druk: Wojsk. Druk. w Łodzi zam. 6394 — 800 egz.
cena: 10 zł

